

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/O.G.-01/3 (İlk İnceleme)

Karar Sayısı : 01-25/241-63

Karar Tarihi : 29.5.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU.

Üyeler : Dr. Kemal EROL (İkinci Başkan), İsmet CANTÜRK,
Nejdet KARACEHENNEM, A.Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

B- RAPORTÖR : Oğuzkan GÜZEL

C- ŞİKAYET EDEN : - TORGEM Gemi İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
Aydınlı Limanı Özel Tersaneler Mevkii
81700 Tuzla-İstanbul

- DENTAŞ Gemi İnşaa ve Onarım San. A.Ş.
Tuzla Tersaneleri, Parsel No:25, 81700 Tuzla-İstanbul

D- HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILAN: Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.
Meclisi Mebusan Caddesi No: 161
80040, Fındıklı-İstanbul

E- DOSYA KONUSU: Yatırımları Teşvik Fonu'ndan tersanecilik sektörüne tahsis edilen kredilerin kullandırılmasındaki uygulamaları ile Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: - İşletme sermayesi ve finansman zorluğu çeken tersanelere Yatırımları Teşvik Fonu'ndan tahsis edilen işletme kredisinin kullandırılmasına ilişkin 7.4.2000 tarih ve 2000/308 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile bu kredinin tahsis işlemlerinde aracılık görevi verilen Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin tersanecilik piyasasında kredi tahsis işlemleri yönünden hakim duruma gelmiş olduğu;

- Söz konusu Banka'nın re'sen aldığı bir kararla Bakanlar Kurulu Kararı'nın gerekçelerine, ruhuna ve lafzına aykırı olarak şikayetçi tersaneleri uygulama dışında bıraktığı, böylece kredinin muhatapları ve alıcıları olan rakip tersaneler arasında aynı ve eşit hak için farklı şartlar ileri sürmek suretiyle doğrudan ayrımcılık yaparak mevcut hakim durumunu kötüye kullandığı ve bu uygulama sonucunda da tersanecilik piyasasında rekabet şartlarının bozulduğu iddia edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 12.2.2001 tarih, 697 ve 698 sayı ile giren başvurular üzerine düzenlenen 20.4.2001 tarih, D4/1/O.G.-01/3 sayılı İlk İnceleme Raporu 18.5.2001 tarih, REK.0.08.00.00/29 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-25 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: Yüksek Planlama Kurulu'nun konuya ilişkin raporuna istinaden, işletme sermayesi ve finansman zorluğu çeken tersanelere 7.4.2000 tarih ve 2000/308 sayılı Bakanlar Kurulu kararı gereğince Yatırımları Teşvik Fonu'ndan tahsis edilen işletme kredisinin kullanılması ile ilgili kararın uygulanmasını yürütmekle görevlendirilen kurumların yaptıkları işlemleri teşebbüsler arası işlemler olarak değerlendirme imkanının bulunmadığı, bu nedenle şikayet konusunun 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığı; ayrıca şikayet dilekçesinde yer alan ilgili ürün pazarı, hakim durumun varlığı ve kötüye kullanılmasına yönelik iddiaların söz konusu uygulamanın Kanun kapsamında değerlendirilmesi durumunda dahi rekabet hukuku açısından kabulünün mümkün olmadığı düşünülmektedir.

İ- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Şikayet konusu olayın bir devlet yardımı uygulaması olması nedeniyle, değerlendirme yapılırken öncelikle konunun 4054 sayılı Kanun kapsamında olup olmadığı belirlenmesi gerekmektedir. Bu noktada, tersanecilik sektörüne yönelik olarak yatırımları teşvik fonundan işletme kredisi tahsisi hakkındaki karar merciinin Bakanlar Kurulu olduğu, kararın yürütülmesinde ise Hazine Müsteşarlığı ve Denizcilik Müsteşarlığının ilgili idareler olarak görevlendirildiği, kredinin tahsis ve kullandırma işlemlerinin yürütülmesinde ise Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Kararı alan ve uygulamada görevli olan kurumların rekabet hukuku kapsamında statülerinin değerlendirilmesi sonucunda, idare teşkilatı içerisinde merkezi idare konumundaki yürütme organı niteliğindeki birimlerin bulunduğu, kararın uygulanmasına aracılık eden bankanın ise bağımsız bir teşebbüs niteliğinde olduğu saptanmıştır. Ancak bağımsız bir teşebbüs niteliğindeki bankanın da, kararla tahsis edilen devlet yardımının dağıtılmasında kendi hür iradesi ile davranma imkanı bulunmamakta, ilgili idari birimlerle birlikte ve geçerli mevzuat kapsamında işlem tesis etme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu çerçevede bankanın işlemleri ilgili idarelerin denetiminde olup, kredinin tahsis süreci bu niteliği ile idari işlem görünümü arz etmektedir.

İlgili Bakanlar Kurulu Kararı'nın 8. maddesinde, Hazine Müsteşarlığı'nın uygun görüşüne istinaden ilgili idare (Denizcilik Müsteşarlığı) ve bankanın (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.) uygulamada bulunacağı, 5. maddesinde ise kredilerin aracı banka tarafından kullanılacağı ve kullanıma ilişkin esasların Hazine Müsteşarlığı'nın talimatına istinaden Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. tarafından yürütüleceği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda kararın uygulamasına ilişkin olarak Denizcilik Müsteşarlığı ile Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. arasında yapılan protokolde kriterlere uygunluğu nedeniyle krediden yararlanabilecek tersaneler belirtilmiş olup, kullanabileceklerin tespitinde bankacılık teamüllerine göre öneri getirme yetkisi Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'ye verilmiştir. Protokolde, bankanın önereceği listeyi bir defada Hazine Müsteşarlığı'na sunacağı, Müsteşarlığın fonun imkanları çerçevesinde tahsisatları yaparak aracı banka üzerinden tersanelere fon aktarımında bulunacağı ve ortaya çıkan tereddütlerde ve ihtilaf halinde Müsteşarlığın görüşü doğrultusunda işlem yapılacağı da belirtilmektedir. Tüm bu düzenlemelerden açıkça anlaşılacağı üzere kararın uygulaması tamamen idari düzeyde yürütülmekte olup, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. bankacılık işlemlerinde aracılık görevini yapmakta ve yaptığı işlemlerden dolayı belli bir oranda komisyon almaktadır.

Yukarıda yer verilen tespitlerden şikayet konusu uygulamanın idari bir işlem niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu işlemde ilgili bankanın gerçekleştirdiği faaliyetler tamamen aracılık hizmetleri niteliğindedir. Bankanın belirttiği listeyi danışmanlık önerisi şeklinde değerlendirerek sonuca bağlamak Hazine Müsteşarlığı'nın yetkisinde bulunmaktadır. Ancak bu olayda söz konusu Müsteşarlığın oluşabilecek kredi dönüş riskinin üstlenilmesi yoluna gitmeyerek, tahsisat işlemini bankaca belirlenen liste üzerinden gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Zaten şikayetçi tersanelerin de bu meyanda Hazine Müsteşarlığı'na başvuruda buldukları ve yasal haklarını kullanacaklarını bildirdikleri görülmektedir.

4054 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesi; "Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit ve denetlemeye ilişkin işlemler bu kanun kapsamına girer" şeklindedir. Bu hüküm doğrultusunda yukarıda açıklanan nedenlerle, Bakanlar Kurulu Kararı'nın uygulanması ile görevlendirilen kurumların işlemlerinin, teşebbüsler arası işlem olarak değerlendirilemeyeceği, bunun sonucunda şikayet konusu olan uygulamanın 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığı anlaşılmaktadır.

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmelerin ışığında; Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin, işletme sermayesi ve finansman zorluğu çeken tersanelere 7.4.2000 tarih ve 2000/308 sayılı Bakanlar Kurulu kararı gereğince Yatırımları Teşvik Fonu'ndan tahsis edilen işletme kredisinin kullanılmasına yönelik uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiğine ilişkin şikayet ile ilgili olarak; söz konusu Karar'ın uygulanmasını yürütmekle görevlendirilen kurumların yaptıkları işlemlerin teşebbüslerce yapılan işlemler kapsamında değerlendirilemeyeceğine, idari işlem niteliğinde olmaları sonucu 4054 sayılı Kanun kapsamında olmayan söz konusu işlemler hakkında bir önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına, her iki şikayetin reddine, iki üyenin şikayet konusu edilen işlemlerin Bankalar Kanunu ve bankacılık mevzuatı usul ve esasları çerçevesinde bir uygulama olduğu yönündeki farklı gerekçeleriyle OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.